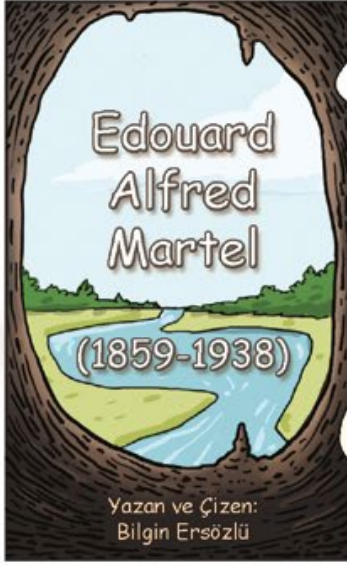

SİMİT ve PEYNİR'le BİLİM İNSANI ÖYKÜLERİ

Yıl 1866. Fransa. Martel ailesinin evinde, küçük Edouard Alfred'in odasında.

Edouard, midem gurulduyor. Çantada kurabiye kalmış mı, bakar mısın?

Şşş! Alçak sesle konuş Gaston. Yırtıcı hayvanlar bizi duyup buraya sığındığımızı anlayabilir!

Bu, uçurumdan inmemiz gerekirse diye yanımıza aldığımız çamaşır ipimiz, bu da haritamız. Kurabiyelerin hepsini bitirmişiz. Fırtına dinince mutfağa... Şey, yani ormana gidip yiyecek bulalım.

Ne yırtıcı hayvanı? Ne fırtınası? Bu nasıl oda böyle mağara gibi?

Galiba Edouard'la arkadaşı sandalyelerin üzerine battaniye örtmüş, bir mağaradaymış gibi davranarak oyun oynuyorlar Simitçiğim.

O sırada Edouard'ın annesi kapıda belirir.

Hadi çocuklar, oyununuza ara verip mutfağa gelin. Size birer dilim marmelatlı ekmeğe hazırladım, birer bardak da süt koydum.

Oh, tam zamanında!

Geliyoruz anneciğim.

Bravo Peynirciğim. Doğru tahmin etmişsin.

Tahmin değil de gözlem diyelim. Loş ışığa rağmen dikkatli bakınca sandalyeleri seçebildim.

Edouard akşam işten gelen babasına o gün yaptıklarını anlatır.

Ha ha! Demek fırtınadan korunmak için bir mağaraya sığındınız. Harika. Hayal gücüne hayranım oğlum.

Belki önümüzdeki yaz tatilinde gerçek bir mağara görmeye gideriz. Ne dersiniz?

Ben bir keresinde gerçek bir mağara görmüştüm.

Hangi mağarayı Simitçiğim?

Gerçekten de o yaz ailece Pirene Dağları'nda tatil yaparken civardaki bir mağarayı görmeye giderler.

Girişi bile kocaman.

Kim bilir yerin altında nerelere uzanıyordur... Aa! Yukarıdan sarkan şu şeylere bakın! Hemen altlarında da aynalarının yerden çıkmış gibi duranları var!

Yavaş yürüelim de kaymayalım. Yerler ıslak.

İlerisi desen kapkaranlık. Gün ışığından uzaklaşırsak başımıza bir kaza gelebilir. Buradan bakalım.

Antalya'daki Damlatış Mağarası'yı Peynirciğim. Ama orası turizme açık bir mağara olduğundan lambalarla aydınlatılmış ve güvenli yürüme yolları yapılmıştı. Çoluk çocuk, endişe etmeden geziyordu.

Bir dahaki sefere birlikte gidelim. Bu arada tavandan sarkan oluşumlara sarkıt, yerdekilereyse dikit deniyormuş. Mağaraya sızan sular damlarken içerdikleri bazı maddeler zamanla biriktikçe sarkıtlar, damlalar yere düştüğünde ise dikitler oluşmuş.

Doğaya ve coğrafyaya henüz küçücükken ilgi duymaya başlayan Edouard Alfred'in zihnindeki dağ, nehir, orman gibi kavramlara mağaralar da eklenmiş oldu böylece. Çalışkan Edouard derslerinde başarılıydı. Lisedeysen bir coğrafya yarışmasında ülke birincisi olmuştu. Üniversitede doğa bilimleri ile ilgili bir alanda okumak istedi ancak avukat babasının ısrarıyla hukuk okudu, avukat oldu. Ama doğadan da uzak kalamıyordu. İşten artakalan zamanlarında ve tatillerde, pek az insanın adım atmaya cesaret edebildiği ıssız, uzak yerlere gidiyor, oraların haritasını çıkarıyor, karşılaştığı engelleri aşmaya yarayan ekipmanları kullanmakta ustalaşıyordu.

1888 yazında çıktıkları bir keşif gezisinde, kendisi gibi doğaya meydan okumayı seven birkaç arkadaşıyla birlikteydi.

Yerel halk buraya Böğüren Boğa diyormuş. Nehir bu mağara ağzında kaybolup yaklaşık üç kilometre uzakta ve iki yüz metre aşağıdaki bir başka mağara ağzından tekrar yeryüzüne çıkıyor.

Bakalım suyu izleyip o çıkışı bulabilecek miyiz?

Böğüren Boğa mı? Niye böyle bir isim koymuşlar acaba?

Belki içeride bir şelale vardır ve yüksekten düşen suyun çıkardığı ses mağarada öyle yankılanıyordur.

Yerel halkın mağaraya ilgili efsanelerini de duymuşlardı. Efsaneye göre mağaraya giren çıkamazdı, içeride doğaüstü yaratıklar vardı.

Daha önce girenler tedbirsiz davranmış olmalı. Belki de çatalanıp labirent oluşturan dehlizlerde yollarını kaybettiler. Bizse kaybolmamak ve güvenle ilerleyebilmek için planlamaya ve bilime dayalı önlemler aldık. Karşılaştığımız her dehlizi bu fosforlu boyayla numaralandırıp haritaya işleyeceğiz arkadaşlar.

Ee, sırtını akla ve bilime yaslayan insan boğa böğürtüsünden korkacak değil herhâlde.

Ha ha! Ne güzel söyledin.

Edouard'ın amacı yalnızca çıkışı bulmak değildi. Mağarada rastladığı canlıları inceliyor, daha sonra analiz etmek üzere kayaç ve su örnekleri topluyordu.

Bu derinlikte meşalenin aydınlığı dışında hiç ışık yok. Bitki ve toprak da olmamasına rağmen dünden beri pek çok böcek ve örümcek gördüm. Bu şartlarda nasıl hayatta kalıyorlar? Bunların araştırılması lazım.

Böceklerle, örümceklerle oyalanma Edouard abi. Çıranız bitirse görürsün. Daha doğrusu "göremezsün" demeliyim!

Kaygılanma, eminim sırt çantalarında günlerce yetecek malzeme ve erzak vardır Simitçğim.

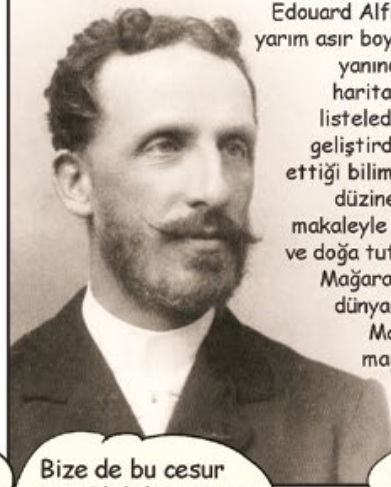
Birkaç gün sonra mağaranın diğer ucundan çıktıklarında bir mağara keşfinin ötesinde yeni bir bilim dalının temelini attıklarını henüz kendileri dahi bilmiyordu.

Bakın, bakın! Bunlar bizimkiler. Mağaradan sağ salım çıktılar. Yaşasın!

Çıktılar çıkmasına da şimdi kenevir ipinden örme bir merdivenle o şeleden aşağı inmeleri gerek. Son anda kayıp düşmeseler bari.

Dikkat ederler, endişelenme. Alkışlar Edouard abiye ve ekip arkadaşlarına!

İçinden nehir akan zorlu bir yer altı mağarasını bir uçtan kilometrelerce ötedeki öbür uca haritalandırdılar. Bu iş, o dönemdeki teknik eksiklikler göz önüne alındığında inanması güç ama aynı zamanda dünyadaki sayısız mağarayı bilim insanlarının ilgi odağı hâline getiren bir başarıydı. Edouard zaman içinde avukatlığı bıraktı ve kendini tamamen mağara araştırmalarına adanmıştı.

Edouard Alfred Martel, takip eden yarım asır boyunca dünyanın dört bir yanındaki yüzlerce mağarayı haritalandırıp bilimsel olarak listeledi. Kullandığı yöntemler, geliştirdiği ekipmanlar, öncülük ettiği bilim kurumları, yayımladığı düzinelerce kitap ve bilimsel makaleyle başka bilim insanlarına ve doğa tutkunlarına yol gösterdi. Mağara araştırmacılığının tüm dünyada yayılmasını sağlayan Martel, speleolojinin yani mağara biliminin kurucusu olarak kabul edilir.

Şu bilim insanları bazen ne kadar ilginç ortamlarda çalışıyor.

Evet. Bilim yalnızca laboratuvarında değil. Bilim yer altında ve yerde, uzayda ve göklerde, nehir ve denizlerde. Yani bilim her yerde!

Bize de bu cesur yürekli bilim insanı abimize...

...koca bir teşekkür etmek düşer.